

PUUMARKKINATYÖRYHMÄN KOKOUS 3/2016

Aika keskiviikko 21.12.2016 klo 13.10–15.05

Paikka Maa- ja metsätalousministeriö, Hallituskatu 3, kokoushuone Niskavuori

Osallistujat Kimmo Tiilikainen MMM (paikalla 13.15-13.50), Juha Niemelä MMM/LVO, Jukka-Pekka Kataja MMM, Marja Kokkonen MMM, Rauno Numminen Etämetsänomistajien liitto, Eija Vallius Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme, Helena Silvennoinen UM, Harri Kähkönen VM, Reima Sutinen TEM, Juha Hakkarainen MTK, Kai Merivuori Sahateollisuus ry, Tomi Salo Metsäteollisuus ry, Pekka Rajala UPM, Juha Mäntylä Metsä Group, Riitta Hänninen Luonnonvarakeskus, Simo Jaakkola Koneyrittäjien liitto, Heikki Kääriäinen Metsähallitus, Janne Partanen Stora Enso, Matti Heikurainen MMM/LVO ja Niina Riissanen MMM/LVO (siht.)

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Juha Niemelä avasi kokouksen. Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio (liite 1).

2. Työryhmän asettamispäätös

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut puumarkkinatyöryhmän 15.12.2016 (liite 2). Juha Niemelä totesi puumarkkinatyöryhmän olevan tärkeä keskustelufoorumi puumarkkinoihin liittyvissä ajankohtaisissa kysymyksissä.

Käytiin läpi esittäytymiskierros.

3. Markkinakatsaus

Juha Hakkarainen piti markkinakatsauksen (liite 3a). Hakkarainen totesi markkinoilla menevän hyvin. Hakkuumäärät ovat nousussa, mikä on merkki markkinoiden toimivuudesta. MTK laskelmien mukaan puun käyttö tulee lisääntymään 27 milj. m³, jos kaikki suunnitellut investoinnit toteutuvat. Hakkarainen piti varmana, että hallitusohjelman 15 milj. m³ lisäys toteutuu. Hakkaraisen esittelemien puukauppaa koskevien käyrien valossa puumarkkinoiden volatilitteetti on pienentynyt sekä kysynnässä että hinnoissa. Hakkarainen totesi, että noin 40 metsänhoitoyhdistystä toimittaa hintainformaatiota Luonnonvarakeskukselle.

Tomi Salo piti puumarkkinakatsauksen (liite 3b). Salo totesi tulossa olevan ennätysvuoden. Puunkäyttö lisääntyy tällä vauhdilla 10 milj. m³ vuoteen 2018 mennessä. Salo toi esille, että järeään puu käyttöön kohdistuvat investoinnit puuttuvat. Hän esitti Pöyryn tuloksia männyn ja kuusen osalta tukin ja kuitupuun tehdashintojen vertailusta eri maissa. Salo piti investointikäyttäytymistä loogisena vertailun näkökulmasta. Salon mukaan operatiivinen puun tuonti on talouspakotteista huolimatta toiminut kohtuudella. Koivukuitu hallitsee Venäjältä tuontia. Tukin tuonti on kasvanut prosentuaalisesti eniten, mutta määrät ovat edelleen pieniä. Salo totesi, että LULUCF kysymyksessä metsäsektorin on puhallettava yhteen hiileen. Salo totesi, että metsätietoon liittyvä kehittämistyön ja metsätietolaki menevät ensivuonna eteenpäin. Ensivuonna pitäisi paneutua ratkaisemaan kuolinpesä teemaa. Salo haastoi muut kehittämään myös hyvän metsänhoidon kannustejärjestelmää. Hän totesi ministeri Tiilikaisen koolle kutsuman pyöreän keskustelujen tuoneen metsärauhaa. Hän oli kuitenkin huolissaan Greenpeacen Vaadi pohjoisten havumetsien suojelua -kampanjasta, jolla on noin 25 000 allekirjoittajaa.

Kai Merivuori totesi sahaiteollisuudessa menneen kohtuullisesti. Tänä vuonna on sahattu 5 milj. m³ enemmän. Merivuori toi esille huolensa kilpailukyvystä. Se on heikentynyt pidemmän aikaa. Keskeisenä syynä hän piti raaka-ainemarkkinoita. Kuusitukin hinta ei indikoi sahatavaran markkinoita. Merivuori totesi, että männyn sahausta on vähennetty kannattamattomana. Valuuttakurssit ovat suosineet kilpailijoita. Merivuori totesi, että Euroopan ulkopuolisten markkinoiden merkitys on kasvanut: Kiina markkinat kasvavat, myös Japani on hyvässä vedossa. Huolta aiheuttaa rahdin korotuksista. Myös konttien saatavuus on keskeinen uhka Itämerellä. Merivuori totesi, että energiapuun kysynnällä on ollut Jyväskylän pohjoispuolella ongelmia. Hän piti kiertotalouden periaatteita ajatelleen ongelmallista, että polttoaine kerääntyy kasoihin. Merivuori oli Salon kanssa yhtä mieltä, että LULUCF osalta on tehtävä yhteistyötä, jotta voidaan todeta jatkossakin Suomen elävän metsästä. Hän muistutti, että sahaiteollisuuden tuotteissa hiili säilyy sidottuna kymmeniä, ellei satoja vuosia. Lopuksi Merivuori totesi, että Luonnonvarakeskuksen selvitysten mukaan nykyisillä sahoilla voitaisiin sahata jopa 15 milj. m³ enemmän, jos pullonkauloja poistettaisiin investoinneilla. Merivuori näki kuitenkin, että sahaiteollisuuden kannattavuuden pitäisi ensin parantua.

Rauno Numminen totesi puun hinnan olevan oikea, kun puukaupan käy hyvin. Hän piti hyvänä asiana, että puunostajat ovat alkaneet kysellä, onko pyytä myynnissä? Hän kuitenkin muistutti, että metsänomistaja antamat toimeksiannot tulisi hoitaa loppuun asti. Numminen kertoi Lapin lain hyvistä kokemuksista, vajaatuottoisten alueiden uudistaminen on tuottanut ensiharvennus metsiköitä. Tänä päivänä vajaatuottoisia metsiä ei kannata uudistaa. Tämä on johtanut siihen, ettei tiloja, joilla on vajaatuottoisia alueita kannata ostaa. Alueet jäävät suojelualueiksi. Numminen toivoi, että kemerassa nuoren metsän hoito voitaisiin saada pikaisesti käyttöön. Numminen toi esille, että tiemaksut kaiher-tavat pohjoisessa. Niiden johdosta ensiharvennuksia on jäänyt tekemättä.

Simo Jaakkola esitteli korjuun kausivaihtelua (Liite 3c). Jaakkola mukaan puunkorjuu näkymät ovat hyviä, lukuun ottamatta energiapuuta, jonka osalta näkymät ovat huonoja. Tämän hetkinen konekapasiteetin käyttöaste on 65 %. Alhainen käyttöaste heijastuu kannattavuuteen. Resurssit on mitoitettu huippukuukausien perusteella. Kapasiteettia lisääviä tekijöitä ovat mm. kausivaihtelu, koneinvestoinnit, tehokkaammat uudet koneet. Jaakkola totesi, että nykyresurssit riittävät myös isommille hakkuumäärille.

Eija Vallius totesi puukaupan toimineen tasaisesti. Vallius totesi, ettei yhdistys ole ollut puun markkinoille tulossa rajoittava tekijä, vaan päinvastoin. Metsänomistajissa on hyvin paljon passiivisia. Valliuksen mielestä metsänhoitoyhdistyksen tärkein tehtävä on aktivoida metsänomistajia. Yhdistys on mukana puiden kilpailutuksessa ja metsänomistajien neuvonnassa. Vallius piti yhdistysten roolia selkeänä. Vallius totesi pienpuun hinta heikentyneen suhteessa tukkipuuhun. Tässä olisi hänen mielestään tarvetta korjausliikkeelle. Vallius näki myös, että kuolinpesien aktivoimiseksi pitäisi pystyä tekemään jotain. Kuolinpesälle pitäisi pystyä nimeämään asioita hoitava henkilö. Joissakin tapauksissa kuolinpesän ongelmat ratkeavat tilakaupalla. Vallius näki Kemeran tuovan haasteita ja piti tärkeänä, että sen tilanne saataisiin ratkaistua nopeasti.

Pekka Rajala kommentoi Jaakkolan esittämiä Metsätehon resurssilaskelma. Hän totesi tuottavuuden nousevan tasaista käyrää, mutta jatkossa puun käyttö kasvaa tuottavuutta nopeammin. Hän totesi myös, että Metsäkoulutus ry:n perustaminen oli hieno saavutus ja että koulutusmääriin on löydettävä sopiva mitoitus.

Juha Mäntylä esitti, että jatkossa katsaukset toimitettaisiin etukäteen, jolloin niihin voisi tutustua ennakoon. Kokouksessa käytettäisiin esitysten sijasta aikaa keskusteluun. Esitys sai kannatusta. Sovittiin toimintamallin muuttamisesta.

Marja Kokkonen totesi, että perikunta asia etenee ”Veroratkaisujen sparrausryhmässä”. Kokkonen totesi, että myös yhteismetsä aiheesta on tulossa työpaja, jonka tuloksia jatkajalostetaan sparrausryhmässä..

4. Metsänhoitoyhdistysten rooli puumarkkinoilla

Juha Hakkarainen esitteli metsänhoitoyhdistysten roolia puumarkkinoilla (liite 4). Metsänhoitoyhdistyslain muutoksen myötä yhdistysten korjuupalvelu on kasvanut. Hakkarainen muistutti, ettei yhdistyksillä ole omaa puuta jalostavaa teollisuutta. Hakkarainen kertoi, että tutkimuksen mukaan metsänomistajat haluaisivat saada hintatietoja myös internetistä. Tänä vuonna olemassa olevassa sähköisessä puukauppapaikassa on tehty yli 12 000 kauppaa ja niiden puumäärä on ollut yli 9 milj. m³.

Eija Vallius kertoi, että yhdistykset käyttävä leimikon suunnittelussa pääsääntöisesti omassa hallussa olevaa metsävaratietoa, mutta täydentävät sitä Metsään.fi tiedolla. Metsään.fi tiedon hyödyntämiseksi maanomistajan on oltava aktiivinen. Lisäksi leimikon suunnittelu edellyttää maastoon jalkautumista.

Tomi Salo mielestä metsänhoitoyhdistyslain muutoksen päämäärä oli tehdä yhdistyksistä aito kilpailija muiden metsänhoitopalveluiden tarjoajien joukossa. Ensivuonna mennään sähköiseen puukauppapaikkaan. Puun liikkeelle saamiseksi tarvitaan eri kanavia puukauppaan. Salo kannusti kehittämään metsänhoitoyhdistysten palvelukanavaa. Hänen mielestään olisi hyvä perata, ettei sama toimija ole kilpailuttaja, jos on mukana tarjoajana. Lisäksi hän peräänkuulutti, että puunhankkijoiden on voitava varmistaa vertailussa käytettävien katkontatietojen oikeellisuus omalta osaltaan. Molemmat kysymykset ovat keskeisiä sekä metsänomistajan että puunostajan oikeusturvan kannalta. Pekka Rajala yhtyi Salo esille nostamiin epäkohtiin.

Juha Hakkarainen näkemyksen mukaan metsäyhdistyslain muutos selkeytti yhdistysten roolia. Yhdistysten lakisäätteiset velvoitteet on poistettu. Samoin metsänhoitomaksu. Metsänhoitomaksu ei kannustanut aktiivisuuteen puumarkkinoilla. Hakkarainen totesi muutoksen edistäneen puun markkinoille tuloa. Hakkarainen kertoi, että edelleen 77 % metsänomistajista on yhdistysten jäsenenä.

Eija Vallius kertoi ostajien suhtautumisen pystykauppoihin vaihtelevan suuresti. Osa ostajista hakee aitoja kumppanuuksia, koska heillä ei ole omaa hankintaorganisaatiota. Osa ostajista on erittäin aktiivisia, osa loistaa poissaolollaan. Myös alueellinen vaihtelu on suurta. Kaikelle puulle ei löydy ostajaa. Yleensä nämä kohteet ovat ensiharvennuskohteita. Vallius korosti, että korjuupalvelu toimii metsänomistajan valtuutuksella. Puut välitetään muille. Metsänhoitoyhdistys ei itse käytä puuta.

Juha Mäntylä esitti työryhmän perustamista valtakirjakaupan toimintatapojen kehittämiseen. Päätettiin, että seuraavaan palaveriin mennessä sekä ostaja- että myyjäosapuoli esittävät neljä nimeä puheenjohtajalle työryhmän perustamista varten.

5. Puutavaranmittauslain kehittämistarpeet

Matti Heikurainen esitteli puutavaranmittauslain kehittämistarpeita (liitteet 5a ja 5b).

Juha Hakkarainen totesi mittausjärjestelmän ja todentamisjärjestelmän tuovan markkinoille luottamusta ja vakautta. Hänen korosti, että maksullisuus ei saa johtaa siihen, ettei järjestelmää käytetä.

Juha Mäntylä toi esille, että valtaosa tehdasmittauksesta tehdään sahoilla. Tämän vuoksi valvonnan tarve on pudonnut. Lisäksi ainakin osa toimijoista näyttää oman kontrollimitan tuloksia puunmyyjä puolelle. Mäntylä piti 1,5 vuoden tarkastuskiertoa riittävänä.

Kai Merivuori piti 1,5 vuoden tarkastusväliä pitkänä. Hänen mielestään järjestelmän on oltava sellainen, että sen uskottavuus säilyy. Merivuori oli myös huolissaan mahdollisesta maksullisuudesta.

Tomi Salo piti ongelmallisena, että tutkimus- ja kehittämistoiminta tehdään toimijoiden rahoituksella. Hän nosti esimerkiksi männyn tyvifunktiot. Toisella osapuolella on intressi tarkastaa funktiot, kun taas toisella osapuolella ei. Valtion on oltava objektiivisena erotuomarina. Salo korosti, ettei valtio ei

voi leikata tästä resursseja, vaan maa- ja metsätalousministeriön on hoidettava aisa kuntoon tulosohejauksella. Salo piti myös tehdasmittausten maksullisuutta huonona signaalina puun käytön lisääntyessä. Kun tulee uusia puukauppaa tekeviä tahoja, ei pitäisi tinkiä mittausjärjestelmän luotettavuudesta.

Eija Vallius kertoi, että tehdasmittausta käytetään myös massapuulla. Vallius nosti esille myös mitaustietojen antamisen puukaupan yhteydessä. Kauppasopimusehtojen täyttämiseksi on luovutettava riittävät tiedot.

Juha Niemelä nosti esille hallitusohjelman kirjauksen siitä, että yritysten hallinnollista taakkaa ei kasvateta. Todettiin, että myös osittainen maksullisuus voisi olla mahdollista.

6. Suositus metsäalan toteutustiedon toimittamisesta Suomen metsäkeskukselle ja sen edellyttämistä standardeista

Niina Riissanen kertoi, että suositusta toteutustiedon toimittamisesta Suomen metsäkeskukselle on työstyetty reilun vuoden ajan Toteutustieto osaksi metsävaratietoa työryhmässä. Työryhmä on tuottanut suosituksen (liite 6). Työryhmän edellisessä kokouksessa sovittiin, että suositusta käydään läpi taustaorganisaatioissa ja 1.2.2017 katsotaan onko suosituksen allekirjoittamiselle edellytyksiä.

Tomi Salo piti metsävaratietojen päivittämistä fiksuna hommana. Hän kuitenkin korosti, että ei ole juridisesti järkevä sitoutua, kun ei tiedetä tulevaa kehitystä ja esimerkiksi EU:n vastausta metsätietoasiassa.

Juha Mäntylä totesi suositukseen sitoutumisen riippuvan siitä kuinka paljon kuviotietoa on käytettävissä ja avoimesta metsätietolaista. Hän toi esille, että SMK:n rooli on kerätä ja ylläpitää kuviotason tietoa. Suosituksen valmistelu on kuitenkin hyvällä tiellä.

Juha Hakkarainen totesi paperin ja prosessin edenneen hyvään suuntaan. Hänen mielestään on tärkeää, että metsänomistaja ratkaisee tietojen päivityksen.

7. Tilannekatsaus korjuukelpoisuuskarttojen kehittämisestä ja tuotteistamisesta

Niina Riissanen kertoi korjuukelpoisuuskarttojen tuotteistamisesta. Metsätieto ja sähköiset palvelut - kärkihankkeen yhdessä alahankkeessa on tuotettu ja testattu korjuukelpoisuuskarttoja. Korjuukelpoisuuskartat tuotetaan hilalle laserkeilausaineiston ja maanmittauslaitoksen avoimien paikkatietoaineistojen perusteella. Korjuukelpoisuusluokittelu on viisiportainen: kelirikko, normaali kesä, kuiva kestä, talvi, kesä (turvemaa). Korjuukelpoisuuskarttoja on pilotoitu neljän toimijaa neljällä eri alueella. Pilottien perusteella korjuukelpoisuuskartat ovat osoittautuneet käyttökelpoisiksi, joskin kehitettävää on erityisesti turvemaa kohteilla. Saadun palautteen perusteella korjuukelpoisuuskarttoja kehitetään edelleen. Toimijoilta tulleen toiveen perusteella kärkihankkeen rahoituksella Metsäkeskus tulee ensivuonna tilaamaan korjuukelpoisuuskarttoja. Aineistoja tullaan tilaamaan vuoden 2013 tai sitä uudemmille keilausalueille. Aivan kaikkia alueita ei todennäköisesti pystytä tilaamaan ensi vuotena.

Tomi Salo totesi, että tällä pystytään vahvistamaan sektorin kilpailukykyä. Hän toivoi, että asiassa edettäisiin mahdollisimman kattavasti ja nopeasti.

Simo Jaakkola piti korjuukelpoisuuskarttojen tuottamista hyvänä asiana. Hän totesi niiden auttavan kausivaihtelun vähentämisessä, kun tieto saadaan koko ketjuun käyttöön.

Juha Mäntylä kiitti ministeriötä korjuukarttojen tuottamiseen liittyvästä päätöksestä ja metsätietojen kehittämiseen tehdystä työstä.

8. Muut asiat

Kokouksessa ei ilmennyt muita asioita.

9. Seuraava kokous

Juha Niemelä totesi, että seuraava kokous järjestetään ministerin kalenterin mukaan.

10. Kokouksen päättäminen

Juha Niemelä päätti kokouksen 15.05 kiittäen kuluneesta vuodesta ja toivottaen rauhallista joulun aikaa.

Liitteet

Liite 1 Puumarkkinatyöryhmän muistoluonnos19092016

Liite 2 Puumarkkinatyöryhmän asettamispäätös

Liite 3a Puumarkkinat_JH

Liite 3b Puumarkkinakatsaus 12-2016

Liite 3c Puumarkkinatr 20_12_2016

Liite 4 Mhy rooli puukaupassa

Liite 5a Puutavaramittauksen kehittäminen

Liite 5b Puutavaramittauslain kehittäminen

Liite 6 Suositus toteutustiedon toimittamisesta metsävaratiedon ylläpitoon 2016_12_12